МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Томілінські читання

Матеріали IX науково-практичної конференції
з міжнародною участю

м. Харків, 27 жовтня 2026 року

Харків – 2026

Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА РІШЕННЯ

Томілінські читання

Матеріали IX науково-практичної конференції з міжнародною участю

м. Харків, 27 жовтня 2026 року

Харків
ХНМУ
2026

УДК 614(477)(082)
Г87

Затверджено вченою радою ХНМУ
Протокол № 10 від 29.10.2026 р.

Редакційна колегія: Наконечна О. А., Нестеренко В. Г., Огнєв В. А., Помогайбо К. Г., Мартиненко Н. М.

Г87 Громадське здоров'я в Україні: проблеми та рішення «Томілінські читання»: матеріали IX науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Харків, 27 жовтня 2026 р. / ред. кол.: О. А. Наконечна, В. Г. Нестеренко, В. А. Огнєв та ін. Харків, 2026. 588 с.

DOI: 10.5281/zenodo.24249730.

УДК 614(477)(082)

© Харківський національний медичний університет, 2026
© О.А. Наконечна, В.Г. Нестеренко, В. А. Огнєв та ін., 2026

Комар О.М.
Еволюція психологічної науки: від класичних парадигм до концепції гібридної психотерапії в епоху цифрових технологій..... **510**

Журавель Я.В.
Цифровізація медичної освіти: розробка електронного курсу з формування комунікативних компетентностей на платформі Moodle..... **513**

СЕКЦІЯ 10.
СТУДЕНТСЬКА НАУКА

Аветисян К.М., Филипась Н.Г., Трегуб П.О.
Куріння як ключовий фактор ризику карциноми легень: дослідження Долла та Гілла 1950 року..... **516**

Гура Д.М., Трегуб П.О.
Роль вакцинації у профілактиці інфекційних захворювань..... **519**

Starkova V.D., Trotsenko O.V., Starkova I.V.
The Phenomenon of the Kyiv-Pechersk Lavra as a Factor of Patriotic Formation of Medical Students **522**

Старіченко Є.С., Бухмін О.О., Трегуб П.О.
Цифрове перенавантаження та його вплив на фізичне психоемоційне самопочуття студентів..... **524**

Сокол М.М., Трегуб П.О.
Медико-соціальна оцінка впливу екранного часу на якість сну та суб'єктивне благополуччя студентів-медиків

та лікарів-інтернів..... **527**

Das Siya, Firke Lokesh, Vlasyk Lyubov
Patterns of caffeine consumption among foreign students and their awareness of its potential effects..... **531**

Томаровська В.С., Трегуб П.О.
Вплив повітряних тривог на рівень концентрації студентів-медиків під час занять..... **532**

Розумович Б.Ю., Нестеренко Р.В.
Особливості підготовки майбутніх лікарів до надання допомоги за стандартами TCCC (Tactical Combat Casualty Care) у вищих медичних навчальних закладах..... **535**

Лисицька С.С., Мисан Р.Р., Трегуб П.О.
Ставлення студентської молоді до профілактичних медичних оглядів..... **538**

Ашихмін О.Г., Іванова Т.В.
Психологічні аспекти супроводу військовослужбовців у процесі реінтеграції до цивільного життя..... **540**

Сокол К.М.,Трегуб П.О.
Дослідження рівня суб'єктивного благополуччя та емоційного вигорання серед студентів-медиків..... **544**

Чеботенко О.Р., Усенко С.Г
Громадське здоров'я та екстрене реагування: порівняльний аналіз суб'єктивної та об'єктивної готовності молоді до надання домедичної допомоги..... **548**

Юркова Ю.О., Трегуб П.О.
Евтаназія як медико-соціальна та етична проблема..... **550**

Погребняк О.О., Іванова Т.В.
Нейробіологічні особливості функціонування острівцевої кори при суїцидальних намірах у контексті сучасної медичної науки..... **553**

Вакуленко А.І., Міщенко М.М.
Сучасні детермінанти ризику розвитку інсульту та їх медико-профілактичне значення..... **556**

Потапова Г.В., Трегуб П.О.
Онлайн-самодіагностика та її вплив на ставлення населення до власного здоров'я..... **559**

Mishchenko S.O., Mishchenko M.M., Mishchenko O.M.
Mental health and academic functioning of medical students during war: implications for medical education in Ukraine..... **561**

Пальваль А. О., Трегуб П. О.
Фактори ризику для здоров'я у медичному середовищі..... **565**

Наукове видання

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА РІШЕННЯ

Томілінські читання

Матеріали IX науково-практичної конференції з міжнародною участю

теоретичними та практичними інструментами ефективної комунікації ще до початку безпосередньої роботи з пацієнтами в практичній діяльності.

Перелік використаних джерел:

1. Усенко С. Г., Помогайбо К. Г., Дяченко М. С., Усенко С. А. Особливості викладання курсу «Соціальна медицина, громадське здоров'я та наукові методи дослідження в медицині на додипломному етапі на платформі MOODLE». Тернопіль : ТНМУ, 2025. С. 153–154.
2. Баглик Т. В., Воропаєва Л. В., Крючко А. І. Використання сучасних навчальних та психолого-педагогічних технологій в освітньому процесі / Т. В. Баглик, Л. В. Воропаєва, А. І. Крючко. Всеукраїнська наук.-практ.конф. «Актуальні питання педагогіки вищої медичної освіти». Харків, 2024. С. 287.

СЕКЦІЯ 10.

СТУДЕНТСЬКА НАУКА

Аветисян К.М., Филипась Н.Г., Трегуб П.О.
Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

КУРІННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР РИЗИКУ КАРЦИНОМИ ЛЕГЕНЬ: ДОСЛІДЖЕННЯ ДОЛЛА ТА ГІЛЛА 1950 РОКУ

Актуальність: Наразі карцинома легень залишається однією з ключових проблем клінічної онкології у світі. Дослідження Річарда Долла та Остіна Бредфорда Гілла дало потужний поштовх вивченню факторів ризику цього захворювання, оскільки вперше на клініко-статистичному рівні було доведено

зв'язок між тютюнопалінням і карциномою легень, що, своєю чергою, зумовило формування рекомендацій щодо здорового способу життя задля зниження розвитку раку легень.

Матеріали та методи дослідження: Матеріалом роботи стало дослідження Долла та Гілла за типом «випадок-контроль» (*case-control study*), що було проведене у 20 лікарнях Лондона. У роботі застосовано аналітичний огляд наукової літератури за темою.

Результати: Приводом до дослідження став аномальний стрибок смертності від раку легень в Англії та Уельсі. У період з 1922 по 1947 рік цей показник зріс у 15 разів – із 612 до 9287. У 1947 році відомий британський епідеміолог та медичний статистик Персі Стоукс опублікував дослідження, в якому, спираючись на стандартизовані показники смертності, продемонстрував, що рівень на 100 000 населення у 1936–1939 роках становив для чоловіків 10,6, а для жінок – 2,5 (проти показників 1901–1920: 1,1 та 0,7 відповідно). Аналогічну тенденцію до зростання відзначали й в інших країнах – зокрема у Швейцарії, Данії, США, Канаді, Австралії, а також у Туреччині та Японії [1,2].

Об'єктами дослідження стали дані 709 пацієнтів із карциномою легень (649 чоловіків та 60 жінок), яких зіставили з аналогічною за віком і статтю контрольною групою хворих без онкопатології. Курцями вважали тих, хто щодня викурював хоча б одну сигарету протягом року або довше. Порівнюючи групи, дослідники одразу виявили значну різницю: серед чоловіків з пухлинами легень некурців виявилося лише двоє з 649 (0,3%), тоді як у контролі їхня частка сягала 4,2% (27 осіб). Схожа картина спостерігалася і серед жінок – 31,7% некурців в онкогрупі проти 53,3% серед пацієнток без раку [2].

Ще виразніше цей зв'язок простежувався під час аналізу середньодобової кількості тютюну, яку пацієнти споживали до початку захворювання. Серед чоловіків-курців, які викурювали понад 25 сигарет на добу, частка хворих на карциному становила 26,0%, тоді як у контрольній групі частка таких інтенсивних курців була майже вдвічі меншою – 13,5%. Серед жінок різниця

була ще більш помітною: у групі онкологічних хворих понад 25 сигарет на день курили 14,6%, тоді як у контрольній групі жінок із таким рівнем споживання тютюну не було. Тенденція до прямого зв'язку між кількістю спожитого тютюну та ризиком розвитку пухлини підтвердилася також під час оцінки максимальної кількості сигарет, викурених протягом життя, і загальної тривалості куріння [2,3].

Окремо дослідники проаналізували характер куріння. Серед чоловіків, які використовували лише один вид тютюнових виробів, частка тих, хто курив люльку, в онкологічній групі становила лише 5,7%, тоді як у контрольній групі – 9,7%. Натомість сигарети курили 94,3% чоловіків з онкогрупи проти 90,3% у контрольній. Це вказувало на те, що, попри відсутність безпечності люлькового куріння, сигарети були пов'язані з істотно вищим ризиком малігнізації [2].

Водночас глибина вдихання тютюнового диму суттєвої різниці між групами не продемонструвала. Після врахування віку та статі частка чоловіків, які затягувалися, була близькою – 61,6% в онкологічній групі та 67,2% у контрольній. Так само майже не відрізнялися вік, у якому чоловіки почали затягуватися, і загальна тривалість куріння. Однак серед онкохворих тих, хто припинив курити, було помітно менше [2,4].

Через те що інтерв'юери зазвичай наперед знали діагноз пацієнта, існував ризик, що вони підсвідомо перебільшували масштаби куріння у людей із раком легень. Щоб перевірити це, автори проаналізували групу пацієнтів, яких під час інтерв'ю помилково вважали онкохворими, проте згодом їхній діагноз карциноми спростували. З'ясувалося, що звички куріння цих людей різко відрізнялися від показників справжніх пацієнтів із карциномою легень і повністю збігалися з даними звичайної контрольної групи. Це переконливо довело відсутність упередженості інтерв'юерів і підтвердило об'єктивність отриманих статистичних висновків [2].

Висновок: Результати дослідження підтверджують пряму залежність «доза–ефект»: у віковій групі понад 45 років ризик розвитку карциноми легень зростає у 6 разів при слабкому

курінні та в 49–65 разів у затятих курців порівняно з некурцями, що підтверджує роль тютюну як провідного фактора малігнізації.

Перелік використаних джерел:

1. Doll R., Hill A. B. Smoking and carcinoma of the lung; preliminary report / R. Doll, A. B. Hill. *British Medical Journal*, 1950. Vol. 2. Art. 4682. P. 739–748. https://doi.org/10.1136/bmj.2.4682.739
2. Hopkinson N. S. Smoking and lung cancer – 70 long years on. *The BMJ*, 2024. Art. 384, q443. https://doi.org/10.1136/bmj.q443
3. Daube M. 1950: Anniversaries and action. *Tobacco Control*, No. 29(2), 2020. P. 125–126. https://doi.org/10.1136/tobaccocontrol-2019-055562
4. Brawley O. W. The 70-year arc of tobacco control: from Doll and Hill to modern prevention. *The Lancet Oncology*, 2022. No. 23(1), P. 18–20. https://doi.org/10.1016/S1470-2045(21)00650-3

Гура Д.М., Трегуб П.О.
Харківський національний медичний університет,
м. Харків, Україна

РОЛЬ ВАКЦИНАЦІЇ У ПРОФІЛАКТИЦІ ІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Вступ. Інфекційні хвороби наразі є однією з найпоширеніших причин, через яку пацієнти звертаються за медичною допомогою до лікарів. Саме тому запобігання їм виступає ключовим завданням для медиків усіх фахових напрямків. Вакцинацію визнають одним із найбільш дієвих способів запобігання хворобам загалом, і її застосовують як для первинної, так і для вторинної профілактики. Завдяки масштабним імунізаційним кампаніям, проведеним по всьому світу за останні півстоліття, вдалося зберегти близько 154 мільйонів людських життів, з яких 146 мільйонів припадають на дітей віком до п`яти років [1].